

Inspiration til udarbejdelse af lokal seksualvejledning

Indhold

Seksualvenligt miljø	4
Værdigrundlag	4
Det offentlige rum	5
Udvikling og identitet	5
Seksuelle overgreb	6
Seksuelle hjælpemidler	6
Prostitution.....	6
Kompetencepersoner.....	6
Prævention og graviditet.....	6
Faglig udvikling	7

Nedenstående er ment som inspirationsmateriale, der kan bruges i processen under udarbejdelse af lokale vejledninger vedrørende seksualitet.

Der opfordres til, at de enkelte afdelinger udarbejder en lokal vejledning vedrørende professionel håndtering af seksualitet.

Implementeringen af det seksuelle fokus i det lokale arbejde er det væsentligste i denne proces, og der opfordres til, at den lokale vejledning laves på baggrund af samtaler i medarbejdergruppen, således beslutningerne og overvejelserne fra dialogen i medarbejdergruppen bliver sammenfattet som den egentlige lokale vejledning. I denne proces tydeliggøres det ligeledes, om der er brug for at arbejde med grænser eller faglig udvikling i medarbejdergruppen.

Seksualvenligt miljø

- Hvad forstår vi ved privatliv?
- Respekterer vi en lukket dør?
- Spørger vi borgeren om, hvornår vedkommende ønsker at være alene?
- Hvordan støtter vi borgeren, der er i et kæreste/parforhold?
- Hvornår synes vi, at borgere "må" overnatte sammen?
- Hvordan reagerer vi på en borgers forespørgsel om vejledning og hjælp til onani eller samleje?
- Synes vi, at vores fysiske rammer giver mulighed for, at borgerne kan etablere netværk og udleve deres privatliv?
- Hvordan taler vi med borgerne om seksualitet?
- Hvordan kan vi bedst gøre borgeren opmærksom på retten til et seksualliv?
- Hvordan sikrer vi, at vi ikke misforstår og derved kommer til at overskride borgeres grænse?
- Hvad er din holdning til f.eks. massage, kærtegne og/eller give borgeren knus?
- Hvordan håndterer vi seksuelle tilnærmelser fra borgeren?
- Hvordan sikres dine grænser og er det i overensstemmelse med forpligtelserne i den overordnede Seksualvejledning?
- Hvilken indflydelse kan din påklædning og væremåde have på borgerens seksualitet?
- Har borgerne i afdelingen de bedste muligheder for at udleve deres seksualitet optimalt?
- Hvad kan man konkret gøre for at forbedre det seksualvenlige miljø på afdelingen?
- Hvornår har vi sidst talt med en borger vedrørende dennes seksualitet?
- Hvilke seksuelle muligheder og rettigheder har borgeren for at udleve sin seksualitet hos jer?

Værdigrundlag

- Hvordan støtter vi borgerens seksuelle udvikling, hvis den for dig opleves som frastødende?
- Hvordan reagerer vi mest hensigtsmæssigt, når f.eks. en borger går udfordrende klædt eller har seksuelle undertoner i sproget?

- Hvordan reagerer vi på borgerens fantasier om sex.
- Hvordan kan vi være rummelig og anerkendende i din tilgang til borgerens seksualitet?
- Under hvilke omstændigheder vil vi videregive oplysninger til de pårørende?
- Hvad gør vi, hvis borgeren ikke vil give sit samtykke og vi vurderer, at oplysningen har relevans for de pårørende?
- Er det medarbejders normer der er styrende for, hvad der er acceptabel seksuel adfærd?
- Er borgerne informeret om, at deres seksualitet er en naturlig del af arbejdet omkring dem, og at medarbejder interesserer sig for, om denne fungerer tilfredsstillende for dem? Eventuelt tilskrives det i velkomstfolder
- Er pårørende informeret om, at der arbejdes for at borgerne har de bedste muligheder for at udleve deres seksualitet på borgerens præmisser?

Det offentlige rum

- Hvilken adfærd accepteres i vores fælles offentlige rum - hvad forstår vi ved problematisk eller uacceptabel seksuel adfærd?
- Hvornår er adfærd krænkende – for de øvrige borgere og for dig som medarbejder?
- Hvornår synes vi, at en borger skal hjælpes fra det offentlige til det private rum?
- Hvad gør vi som medarbejder, hvis borgeren har andre grænser for intimitet og seksualitet end dig?
- Er der situationer, hvor en borger stiller sig selv i en ydmygende situation og, hvordan kan medarbejder hjælpe i sådan en situation?
- Hvordan taler vi om seksualitet i fællesområderne, er det seksuel venligt?

Udvikling og identitet

- Hvordan støtter vi borgerne i at få et tilfredsstillende seksualliv?
- Hvordan støtter vi borgerne i at sætte grænser i forhold til seksualitet?
- Hvad gør vi, når vi oplever, at dine egne grænser er nået?
- Hvor meget skal vi hjælpe borgerne i forbindelsen med deres seksualitet?
- Hvordan taler vi om seksualitet på team- og medarbejdermøder, hvordan sikrer vi borgernes privatliv?

Der skelnes i Socialstyrelsens ”*Seksualitet på dagsordenen*”¹ mellem tilladt og ikke tilladt seksualopklæring.

Medarbejdergruppens opgaver kan være vejledning i, hvordan man opnår eller fastholder et kærligheds- og seksualliv, lytte til tanker, problemer og behov omkring kærlighed, følelser og seksualitet.

I Socialstyrelsens ”*Seksualitet på dagsordenen*” kan man desuden finde en god beskrivelse af, hvordan man af retssikkerhedsmæssige grunde sikrer sig det fornødne mundtlige eller skriftlige

¹ Socialstyrelsen (april 2012) *Seksualitet på dagsordenen* – En håndbog om professionel støtte til voksne med funktionsnedsættelse.

samtykke fra borgeren, i forhold til f.eks. at yde seksuel vejledning og oplæring. (Henvi-
sing til kap. 8)

Seksuelle overgreb

- Hvordan forholder vi os til en mistanke/viden om overgreb mod/eller begået af en borger eller medarbejder?
- Hvordan forholder vi os til en borger, der beskylder en medarbejder for seksuelle tilnærmelser?
- Kender vi indberetningsproceduren? (Se *beredskabsplan ved mistanke og/eller viden om seksuelle overgreb*)². Bilag 1
- Hvordan hjælper vi en seksuelt misbrugt borger, eller en borger der er krænket? (Se *beredskabsplan ved mistanke og/eller viden om seksuelle overgreb*).
- Hvordan håndterer vi seksuelle tilnærmelser fra en borger, og hvordan kan dine egne grænser respekteres?
- Er det en del af jobbet at være genstand for grænseoverskridende tilnærmelser?
- Er vi i medarbejdergruppen ensartet i vores grænsesætning i forhold til egen integritet?
- Er der borgere, der er i særlig risiko for at få overtrådt deres grænser?
- Er der borgere, der kan være i risiko for at overtræde andres grænser?
- Skal der laves foranstaltninger for at forebygge overgreb?

Seksuelle hjælpemidler

- Hvordan forholder vi dig til anskaffelse, vejledning i anvendelse og rengøring af seksuelle hjælpemidler?

Prostitution

- Hvordan forholder vi dig til prostitution?
- Hvordan vil vi støtte borgeren og være behjælpelig i ønsket om at opsøge en sexarbejder?
- Hvordan sørger vi for gode omstændigheder i forbindelse med besøg af sexarbejder, bad, skifte sengetøj osv.

Kompetencepersoner

- Hvilke kompetencepersoner kan være relevante at inddrage i arbejdet med borgerens seksualitet?

Prævention og graviditet

- Hvilke præventionsmidler bør tilbydes borgerne?
- Hvordan vejledes borgerne i at undgå seksuelt overførte sygdomme?
- Hvordan reagerer vi, hvis en borger giver udtryk for et ønske om at få børn?

² Beredskabsplan ved mistanke og/eller viden om seksuelle overgreb. [www. Hjørring kommune.dk](http://www.Hjørring.kommune.dk)

Faglig udvikling

- Hvordan sikrer vi, at der bliver afsat tid til at tale om seksualitet?
- Hvordan sikres den kollegiale opbakning i forhold til emnet seksualitet?
- Hvorledes gør vi op med myter og fordomme i forhold til mennesker med fysiske eller psykiske funktionsnedsættelse og deres seksualitet?
- Føler vi dig fagligt påklædt i forhold til at have samtaler med borgere, med henblik på at styrke deres seksuelle udlevelse.
- Hvor er mine personlige grænser i forhold til at arbejde med seksualitet?
- Hvilke kompetencer mangler vi for at dække borgernes behov inden for seksualitet?
- Er der medarbejdere, der har brug for hjælp til at flytte egne grænser, så de kan varetage opgaven vedrørende borgernes seksualitet?
- Er der kolleger i medarbejdergruppen med særlige kompetencer eller erfaring, vi kan få hjælp af?
- Indimellem kommer vi så tæt på borgernes seksualitet, at det påvirker os. Hvordan taler vi om det i medarbejdergruppen, uden at udstille borgeres seksualitet?
- Har vi borgere, der forelsker sig i medarbejdere? Hvordan forholder vi os til det?
- Har vi borgere, der er grænseoverskridende overfor medarbejdere. Hvordan forholder vi os til det?
- Får vi lavet de samtykkeerklæringer, der er nødvendigt?
- Hvordan introducerer vi borgere og pårørende til disse lokale retningslinjer vedrørende seksualitet?

Inspiration til udarbejdelse af lokal seksualvejledning er udarbejdet af:

Mirnella Mahmutovic, social- og sundhedsassistent.
Botilbuddet Lysningen, Socialpsykiatrien, Hjørring Kommune.

Niels Winther Sørensen Socialpædagog, AMR og seksuellevejleder.
Botilbuddet Poulstruplund. Botilbud m/ døgndækning, Hjørring Kommune.

Jan Arnbjørn afdelingsleder Botilbuddet Poulstruplund.
Botilbud m/ døgndækning, Hjørring Kommune.

Tegning på forside udført af: Nanna Hansen

Hanne Søjberg Områdeleder for tilbud med døgndækning Hjørring Kommune